

Guerra del Golf: entrevista a Fabià Estapé

“Europa no té veu”

Hi ha un refrany africà que diu que, quan dos elefants es barallen, qui en rep les conseqüències és l'herba. En aquest cas, els dos elefants, Bush i Hussein, es barallen per qüestions polítiques, però també per raons econòmiques. I qui en patirà les conseqüències serà tota la població.

Si l'Iraq i Kuwait no fossin zones productores de petroli, s'hauria encetat tot aquest conflicte?

—Evidentment el fet que Kuwait tingui una producció important de petroli ha fet que hi hagués unes reaccions més directes, perquè no hi havia cap garantia que, després d'haver ocupat Kuwait, les tropes iraquianes no haurien seguit cap el sud. En un principi es va creure que l'ús de la força no seria necessari i que amb l'embargament econòmic n'hi hauria prou. Però al final ha pesat més la idea que aquest embargament era insuficient, ja que era burlat per Iran i per Jordània.

—¿Quines podrien ser les conseqüències econòmiques d'aquest conflicte en l'àrea mediterrània?

—El petroli de Kuwait i de l'Iraq, des del 2 d'agost, no es ven a Occident. I, en el cas de Kuwait, ja s'han començat a cremar pous de petroli. La suma de les produccions de l'Iraq i de Kuwait és un 10% de l'oferta mundial, però alhora es pot dir que no hi ha escassetat de petroli gràcies a la política d'augment d'extracció per part d'Aràbia Saudita, Mèxic, Veneçuela, Nigèria... Això fa que s'equilibri l'oferta i la demanda, de manera que les prediccions d'unes pujades de preu a 40 o 50 dòlars han estat negades pels fets. A més, els països de la CE havien incrementat ja fa mesos les reserves, però si el conflicte s'allarga cal preveure unes pujades de preus que seran importants.

De l'àrea mediterrània, els dos països més vulnerables a l'escassetat de petroli són Itàlia i l'estat espanyol. A l'estat espanyol, per cada 100 pessetes que es gasten en recursos energètics, 54 són degudes al petroli. S'ha calculat que per cada cinc dòlars que apugi el barril, la taxa de creixement del producte interior brut baixarà un punt, en el supòsit que es tanqui el subministrament de petroli.

—A Catalunya, segons han indicat di-

"La major part de l'armament que hi ha en circulació ja hi era".

verses fonts, ja ha començat a haver-hi una davallada de les inversions estrangeres. ¿Cal pensar que encara se'n reduiran molt més?

—El capital internacional es mou quan hi ha condicions de normalitat però quan en són excepcionals es posposen les inversions per a més endavant. Hi ha dos factors negatius per a la nostra economia. D'una banda, la disminució d'inversions directes i, en segon lloc, l'arribada de capital financer.

—¿Llavors, quina ha de ser la postura que han d'adoptar els empresaris dels Països Catalans en aquests moments d'incertesa?

—Han d'estudiar el seu mercat, veure quines inversions han de sostenir i avaluar quins programes resulten afectats per les condicions actuals. Però aquest és un

problema de cada empresa.

CONTRACCIÓ ECONÒMICA

—En tot cas, ¿quins són els sectors econòmics que en poden quedar més afectats?

—Tot depèn del comportament de la demanda del consum. L'economia de l'estat ja fa més de mig any que és en una fase de contracció i, per tant, de disminució de la demanda global. Ara el que és lògic és que aquesta contracció continuï. Es per això que l'empresari es troba un mercat més tou i un mercat internacional molt més incert.

—El turisme és un dels sectors que ara ja va quedant molt afectat per tot aquest conflicte.

—Jo crec que el turisme, si no es pre-

veu un final ràpid de la guerra, quedarà força afectat i tindrem un any dolent pel que fa al turisme, pitjor, inclús, que l'any 90.

—*Si les circumstàncies continuen sent desfavorables i s'hagués de plantejar adoptar mesures econòmiques especials, ¿quines haurien de ser aquestes?*

—El sistema bancari tindrà més facilitats de les que tenia fins ara per a donar crèdits, però, tot i així, dependrà molt de com evoluciona la demanda d'inversió. En un país com el nostre tenim una inversió pública que està prevista en els pressu-

papers signats i que ja es va notar en la guerra de les Malvines.

—*¿El conflicte bèl·lic ha estat una excusa per a reanimar la indústria d'armament dels EUA i, per tant, reactivar bona part de la seva economia?*

—Jo crec que no, perquè la major part de l'armament que hi ha en circulació ja existia. Després de la revolució de Mikhaïl Gorbtxov i dels acords URSS-EUA, més aviat el que hi havia era una disminució de la demanda d'armament perquè estava lluny de l'horitzó la possibilitat d'una guerra nuclear. El que es produeix ara

—Mèxic i Veneçuela, a banda d'EUA, són els únics productors de la zona i són els únics que se'n poden beneficiar.

—*¿El fet que les multinacionals petrolíferes nord-americanes estiguin en mans jueves, pot haver condicionat el desenvolupament del conflicte?*

—No ho sé, perquè una de les sorpreses que fins ara s'ha produït és el fet que Israel ha estat atacat diverses vegades i no ha respost, i això s'aparta absolutament de la conducta d'Israel en les quatre guerres en què ha intervingut des de l'any 48. La posició nord-americana i la coalició dels països àrabs contra l'Iraq podia trontollar si Israel entrava en guerra, això explica la demanda feta a Isaac Shamir perquè aguantin sense respondre els atacs. Aquesta prudència d'Israel ha estat compensada per l'enviament de míssils Patriot per part d'EUA i l'ajuda financera de 13.000 milions de dòlars.

—*¿Quines repercussions poden patir les petroquímiques de Tarragona i València?*

—Tot depen del subministrament i, en principi, sembla que no ha d'haver-hi problema. Una altra cosa és ja el preu del barril de petroli.

—*¿Com s'explica que la primera reacció en els mercats financers fos la pujada de les borses i la baixada del dòlar, tot i ser, aquesta, moneda refugi?*

—La reacció immediata va ser conseqüència d'una extrapolació de les informacions del primer dia de la guerra, perquè semblava que pel cap alt podia durar com la guerra dels Set Dies. Quan s'ha vist que això anava per a llarg i que cada vegada és més difícil, s'ha acabat l'eufòria borsària.

—*Però el dòlar continua abaixant.*

—El dòlar baixa perquè l'economia nord-americana està en recessió, perquè EUA té un dèficit important pressupostari i fiscal, i ara se li agreujarà per l'increment de les despeses de la guerra.

—*¿La darrera reunió del G-7 podria significar un control del que és el desequilibri internacional de l'economia?*

—Jo crec que fonamentalment s'ha tractat del finançament que han de suportar els països de l'àrea del Golf, tot fent una crida a Alemanya i el Japó, els quals constitucionalment no poden enviar cap exèrcit, perquè facin una aportació sensible a l'esforç financer d'EUA, perquè són dos països en creixement econòmic.

—*¿Quedaran afectades pel conflicte les futures negociacions del GAT?*

—L'evolució del GAT està pendent de la ronda final, on hi haurà el problema de

JORDI MORERA

postos de l'estat, de les comunitats autònomes i de les hisendes locals. Això produeix una demanda de consum i d'inversió. La situació actual no és fàcil. En tot cas el que podem dir és que la guerra ha complicat una situació que per ella mateixa ja era complexa.

—*¿Creu que una vegada acabat el conflicte els EUA continuaran tenint la posició dominant en el sistema econòmic mundial?*

—Des del punt de vista de potències econòmiques no es pot defugir el fet que qui ocupa el número 1 és EUA. El seu PIB és el 28% del PIB mundial. Però fa uns anys aquest PIB era del 40%. Per tant, la situació de monopoli és difícil que es pugui mantenir. El que és clar, però, és que funciona un acord entre EUA i Gran Bretanya, un acord que va més enllà dels

és una utilització del stock d'armament no nuclear d'EUA.

—*¿De quina manera aquest conflicte pot afectar els processos oberturistes dels antics països de l'Europa de l'Est?*

—De manera negativa, perquè tot el que sigui una orientació de recursos econòmics i financers cap a un altre cantó no serà substituït. De tota manera, el grup de països més industrialitzats, el G-7, ha acordat una reducció important del deute internacional de Polònia i Egipte. Aquest és un camí d'ajuda que inclou un país que està en aquests moments afectat per la guerra del Golf i un país com Polònia que, sota la presidència de Walesa, intenta sortir de la crisi econòmica.

—*¿Aquesta crisi pot beneficiar, per un altre costat, els països de l'àrea americana productors de petroli?*

"Veig difícil que la CEE modifiqui la política agrària comú."

JORDI MORERA

confrontar tres criteris: el nord-americà, que vol afavorir les negociacions de matèries primeres, del tèxtil i dels aliments; el Tercer Món, que vol accedir als mercats desenvolupats; i la Comunitat Econòmica Europea, que manté una política agrària comuna molt restrictiva i amb la política de subvenció de preus provoca mecànicament excedents. Si això no s'arregla en l'última ronda, s'haurà d'esperar un altre moment. Però el problema és greu. I el que veig difícil és que la comunitat modifiqui la política agrària comú.

—*El que sembla bastant clar és que tot això encara farà que les diferències entre nord i sud siguin més grans.*

—Aquesta és una de les conseqüències més negatives que pot portar tot plegat a curt termini. Això deixarà en primer pla la conducta del Fons Monetari Internacional i del Banc Mundial, que hauran de buscar les mesures per tal de compensar aquests efectes perversos que amplien les distàncies entre el nord i el sud.

—*Per tant, si hi ha més desequilibris, ¿la possibilitat de futurs conflictes també és major?*

—Sembla que una situació desequilibrada és potencialment conflictiva.

—*En tot cas, ¿és ara el moment propici per a estudiar un nou ordre econòmic?*

—Més que propici jo diria que necessari. Però el que no sé és com es troba l'auditor que ha de tenir capacitat de decisió per a entrar en aquests estudis. Tot i així, el que és urgent i priva actualment és la guerra.

—*Segons vostè, ¿com hauria d'enfocar-se aquest nou ordre?*

—S'hauria de enfocar amb una visió similar a la de l'any 1948, que va portar els EUA a fer el Pla Marshall. Però s'hauria de tenir en compte que hi ha diferències entre els diferents països de la zona.

Kuwait té 18.000 dòlars per habitant del PIB i Jordània en té 400. S'han de buscar unes intervencions adequades per a anivellar les condicions actuals.

—*¿Com afectaran al ciutadà d'aquí les conseqüències econòmiques del conflicte?*

—Tot el que estigui relacionat amb l'energia és de preveure que tingui uns costos més elevats i que el govern decideixi traslladar-los als consumidors, bé per la via de les tarifes o bé per la via de la reducció d'impostos compensatoris.

—*¿L'esclat bèl·lic pot accelerar la posada en marxa del Pla Energètic Nacional?*

—En aquests moments, com que el govern central està en crisi, no podem calcular quina serà la política del Ministeri d'Indústria sobre el PEN, pla que hauria d'haver de publicar ja l'any passat. Però a finals de l'any passat es va dir que era difícil tenir una política del PEN favorable a aixecar la moratòria nuclear si el partit que dona suport al govern té unes conclusions diferents. Això ha motivat, de moment, que per a cubrir, en circumstàncies normals, el consum d'electricitat, s'hagi firmat amb França una compra per 10 anys que té un valor global de 500.000 milions de pessetes i que cubrirà el que en un altre cas haurien fet les centrals nuclears. No es pot oblidar que la mitjana de temps de construcció d'una central nuclear és de 10 anys. Per tant, les indicacions del nou PEN se'n van més enllà de l'any 2.000.

—*¿Això pot animar, doncs, el desenvolupament d'energies alternatives?*

—Per ara això és molt més folklòric que una altra cosa. L'energia solar, l'eòlica, la biomassa, poden tenir una certa importància però, ara per ara, som en les beceroles.

LA UNIÓ EUROPEA POT QUEDAR AFECTADA

—*Quant a la Comunitat Europea, ¿tot això pot afectar la futura unió econòmica i política?*

—Pot quedar certament afectada perquè estem en un moment en què falten menys de dos anys perquè entri en vigor l'Acta Única Europea. Al mateix temps, la qüestió d'un banc i una moneda europees pot quedar postposada.

—*¿Europa, en tot aquest conflicte, ha perdut una mica els papers?*

—El que queda clar és que Europa no hi té veu, no ha resolt els seus problemes interns per tal de vertebrar-se. A més, hi ha tota l'Europa de l'Est que té urgència d'entrar en el Mercat Comú, abandonar el sistema planificat i passar a una economia de mercat... i tot això queda pendent.

—*El grup de KIO sembla que vol començar a vendre propietats i accions per finançar les despeses de la guerra. ¿Creu que acabaran actuant així?*

—De moment, el capital que tenien a fora de Kuwait va quedar resguardat ja el mateix dia dos d'agost pel decret de congelació. Són capitals invertits en accions, obligacions, terrenys. És important el volum de recursos que tenen perquè, fa tot just una setmana, una de les tres unitats de KIO ha fet un préstec de 1.000 milions de dòlars a l'URSS, de manera que no necessiten vendre. Encara poden deixar diners. I això és fruit d'una política que no han seguit ni Aràbia Saudita ni els Emirats Àrabs. Kuwait va voler reservar sempre una proporció de les rendes del petroli per a construir fons per al futur de la seva població.

Sílvia Monfort i Ignasi Pellicer